

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravišstvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četriletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 39.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1911.

Leto VI.

Mednarodnost in socialno-politični zakoni.

Ker je kapitalizem mednarodni, bi moralo biti tudi delavsko združevanje mednarodno. To smo povedali v zadnjem članku. Tam smo tudi razložili, da to najbolj zavirajo socialni demokratje. Danes se pa hočemo ozreti še na drugo važno reč, ki se tudi ne da drugače temeljito rešiti, nego mednarodno. Mislimo na tako imenovane socialno-politične zakone. Tako se namreč imenujejo zakoni, ki govore o delavskem varstvu in zavarovanju. Sem spada: koliko ur sme k večjemu trajati obrtno delo, kakšne morajo biti delavnice, kako se mora v rudnikih in premogokopih skrbeti za zdravje in varnost, kako se smejo rabiti pri delu otroci, mladoletni in ženske, katerih reči se mora držati delavni red v posamnih podjetjih, kako se sklepajo, obnavljajo in razrušujejo delavske pogodbe, kako naj bo delavec zavarovan za bolezen, za nezgode, za starost in onemoglost, kako naj se ti zavodi upravljajo, koliko naj prispeva k posamnemu zavarovanju delodajavec, koliko delavec, koliko morda tudi država.

Te postavbe spadajo pred državne zборе; tam se morajo skleniti. Kadarkoli se pa v tem oziru oglasi delavec in zahteva, naj se sklenejo kake nove postavbe za njegovo varstvo ali zavarovanje, ali naj se stare izpopolnijo, se brž oglasi ves kapitalistični zbor, vsi podjetniki, da se to ne sme zgoditi, češ, če bomo v naši državi vpeljali kaj novega delavcem v korist, bo to oslabilo našo moč in ne bomo mogli konkurirati s podjetji drugih držav, kjer nimajo še tega v zakonu določenega.

Ta reč ni tako popolnoma resnična. Izkušnje kažejo namreč, da delavci, ki imajo samo primeren čas dela, sorazmerno več naredijo, nego drugi, ki delajo nekaj ur več. Delo utruja in čimbolj se utrujenost kaže, tem manj se naredi. Poleg tega je pa jasno dokazano, da so delavci tem boljši, čim višja je njihova izobrazba. Ta je pa gotovo tem večja, čim boljše se jim godi. Če so preskrb-

ljeni za bolezen, če jih ne tare skrb, kaj bo ž njimi v slučaju kake nezgode, ali na starost, če imajo zdrave, svetle delavnice, če si morejo najeti zdrava, zračna stanovanja, če utegnejo po dovršenem delu udeleževati se društvenega življenja, poslušati predavanja, brati in učiti se, potem je njihova izobrazba vedno večja. Res je, da so tudi vedno bolj ponosni, da ne puste pometati s seboj, da veliko bolj v živo čutijo vsako krivico, in se ji moško upro, toda stanovski ponos jih obenem podžiga, da drže nase, se ne udajajo pijači, skrbe za snago, ljubijo svoje družine in zato so tudi pri delu različnejši in boljši. Potemtakem države, ki sklepajo delavstvu prijazne zakone, ne koristijo samo delavcem, marveč tudi svojemu velikemu obrtu in svoji produkciji.

Vrh tega je pa treba še to upoštevati, da zgled ene države potegne kmalu druge za seboj. Ta reč se ne da dolgo ustavljati. Tako so marsikaj, kar smo v Avstriji dobrega začeli, posneli kmalu na Nemškem, še večkrat seveda narobe. In potem je šlo tudi po drugih državah. Ko bi nihče ne začel, bi bilo pač delavsko varstvo in zavarovanje še vedno pod ničlo. Skoraj bi rekli, da tisti, ki preveč povdarjajo, kako taki zakoni slabe konkurenčno moč, edino to žele, da bi s tem onemogočili sploh vse take postavbe.

Treba je pa vendarle računati s tem, četudi ne popolnoma veljavnim ugovorom. Recimo, da je le deloma resničen. Tudi v tem slučaju se je treba nanj ozirati tudi z delavskega stališča. Kaj pomagajo delavcu najboljše postavbe, če pa nima dela. Delavčeva korist zahteva, da se tudi on ozira na to, kaj more veliko obrt ohraniti in izpopolniti. Vse, kar obtežuje, ali celo onemogočuje razvoj obrta, je delavcu v škodo. Tega načela se drže vsa pametna in razsodna strokovna društva. Takrat gotovo ne začno štrajkat, ko je v zalogah vse polno blaga, ki nikamor naprej ne gre. Pri vseh svojih bojih morajo gledati, da ne izpodžagajo večje, na kateri sede.

Zato je res najboljše, v nekaterih slučajih pa celo neobhodno potrebno, da imajo zakoni za delavsko varstvo in zavarovanje mednarodni značaj. Posamne države bi se

morale v teh rečeh med seboj dogovoriti in enotno postopati. Parkrat se je to že zgodilo in vselej je rodilo dobre sadove. Nedavno potrjeni zakon, ki ureja žensko delo, je že sad skupnega mednarodnega dogovora.

Pri nas v Avstriji je mednarodni dogovor zato prav posebne važnosti, ker so naši kapitalisti tako trdi in zaostali. Pozna se jim povsod, da jih vodi sebično, brezozirno, surovo dobičkaželjno judovsko pleme. Nanje je treba prav izgrda pritisniti, da se udajo; zato je pa vpliv mednarodnih dogovorov kot navlaš. Če se jim lahko podrobi pod nos, da kako delavska zahteva podpirajo vse druge države, potem se jih ložje ukroti. Naša država je v denarnem oziru od njih zelo odvisna; zato se proti njihovega ugovoru težko kaj izpelje. Poslanska zbornica naj sklone še kaj tako dobrega in potrebnega; gosposka zbornica pride zraven in pokoplje, kar ji ni všeč. Tam je moč velikega kapitala še vedno tako velika, da se ta zbornica odločni volji njegovih zastopnikov skoraj vedno ukloni. Smo pač še daleč od demokratizacije našega javnega življenja. S splošno volivno pravico v državni zbor imamo sicer lep začetek, toda vendar ne več, nego začetek.

Mednarodne dogovore v socialno-političnih rečeh pa morejo v resnici uspešno gojiti samo take stranke, ki se drže države, ki pač branijo delavske pravice, ki pa pri tem ne pozabijo na dolžnosti do države. Tudi v tem oziru so socialni demokratje pri nas največja ovira. Avstrija je zanje prazna reč; nič jim ni na tem, če propade. Imenujejo se sami revolucionarce in republikance. Jemali bi radi, ne dovolijo pa državi nič, kar potrebuje. Taka stranka ne more dajati nasvetov lastni, še manj pa drugim državam. Država mora za to zadovoljiti delavce, da ima notranji mir, da se more gospodarsko življenje lepo razvijati. Socialni demokrat pa hoče zavoljotega imeti izpolnjene zahteve delavskega varstva in zavarovanja, da bi se potem tem ložje borili proti državi in jo tem prej uničili.

Mednarodno načelo velja torej, kakor smo zadnjič dokazali za delavsko stanovsko združevanje, in kakor smo razložili danes,

Legenda o treh baronih.

J. A. Nabržan.

I.

Dan se je umikal in podajal roko svoji vedni črni spremljevalki — noči . . . Solnce se je vedno urneje nagibalo, z zadnjimi rumeno-zlatimi žarki je obsevalo obkajene selske strehe, potem gorice, slednjič le najvišje vrhove, dokler se ni končno potopilo v brezmejno zračno morje tam za sinjimi gorami. Iz stolpa je zadonel večerni zvon in razlival milodoneče, tihe glasove po vspavajoči okolici, pojoč nežno molitev: »Ave Maria« . . . Prebivalci so ostajali na zvonov glas, sklepali roke, pošiljali iz kipečega srca gorke vzdih, ki so se zbirali na ustnih v tajen šepet ter se družili z brunčnim bronom v eno, sladkomelodično pasem: »Ave Maria! . . . Zdrava svetla Večernica — —«

Satan in smrt sta se odpravila brez spremstva na pot — — povsod nepričakovana — — povsod neljuba — — ter sta trkala na vrata, noseč s seboj morečo tugo, žalost in obup — — Pohitel je pa tudi angelj, ta zvesti čuvaj, oklenil se še tesneje svojega varovanja ter ga odel skrbno z varnimi perutmi . . .

Mogočni Ren se je drevil po kipečem skalovju svoj pot naprej. Razburkani valovi so šumeli in bobneli ter ogluševali okolico; kakor strahovi po razvalinah gradu vzpenjali so se po visokih skalah, teh kljubujočih živih pričah davne starodavnosti . . .

Podobno kot po Renu, godilo se je tudi na nebesnem svodu. Z nočjo so ga prevlekli temni oblaki in storili temno noč še temnejšo . . . Le zdajpazdaj je posvetila luč, močnejša od dneвне luči in prodrila v najskrajnejše, najskritejše koticke . . . Taki luči se je odzvalo vselej votlo bobnenje, ki je tam na daljnem vzhodu, se razširila po vsem ozračju ter pretreslo vso naravo . . .

Ob tem času, ko se vsak najrajši stiska pod domačim krovom, tam v najvarnejšem koticu, jezdili so po gozdu, ki se širi ob obeh bregovih deročega Rena, trije vitezi. A na njih obrazih nisi zapazil one plahote, ki navdaja ob takim trenutku vsacega zemljana, ne iz njih obrazov je odsevala srčnost, ognjevitost, kljubovalna bojevitost, posebno najstarejšemu, ki je baje zagledal luč belega dneva na bojnem polju baš oni dan pred veliko zmago . . . Njegova spremljevalca sta bila dosti mlajša — prisodil bi jima okoli dvajset let, — vendar je i njima

kaj pristojno oklepala viteška obleka polne ude in krepka, korenjaška prsa . . .

Gozd je bil zelo teman, ker so ga prerasčale goste veje, pot je bila kamenita, tupatam prerasla z vun štrlečimi drevesnimi koreninami, zato so se goste gostoma izpodtikali in stresali nevoljne jezdece na svojih hrbitih. In blisk, ki je zdajpazdaj posvetil v to brezmejno temo, jim je dobro došel, da so se mogli zavedati, kje so, in se tako obdržati na pravem potu.

»Priatelj moja, naša pot je težavna . . .«

Tako je začel najstarejši, da bi pretrgal to mučno tišino med njimi in jim okrajšal pot. Dolga leta so ga zelo pritisnili in oslabil; zato je bil njegov glas bolj slaboten, vendar še dosti jak, da sta ga mlada spremljevalca lahko razločno slišala iz tega divjega vršenja in šumenja in šepeta med gozdnimi vejami . . .

»Se le čez dolgo ur, po mnogem naporu nam trudu dospemo do svojega gradu, kjer se nam odpro vrata k zaželenemu počitku. Otroka moja, ta pot je podoba našega življenja. Mnogoštevilno skalovje, prepadi in kotanje ovirajo našo dušo na njeni hrapavi poti . . . Peklo nam izpodkopava opolzka tla, ki opiramo nanje negotovo stopinjo . . .«

tudi za dogovore o socialno-političnih postavah. V obeh slučajih mu pa dejansko najbolj nasprotujejo tisti, kateri se imenujejo internacionalna socialnodemokratska stranka. Bijejo se po zobeh. Začeli so svojo stranko z geslom: »Proletarci vseh dežel, združite se.« Zdaj se pa drže gesla: »Socialni demokratje, razbijte vse, kar ni vaše stranke.«

Tobačno delavstvo.

V cigarettnem oddelku imajo zelo »uljudnega« gospoda. Po zimi je delavke zeblo — toplomer je kazal 10—12 stopinj C. — pa so ga prosile, da bi pustil močnejše kuriti, on je pa kar kratko odgovoril, da jih zato zebe, ker — so stare. Pred nekaj dnevi so mu tožile, da so na prepihu in so vsled tega bolane, je pa zopet odgovoril: »Saj sem vam že povedal, da ste se postavile!« To je torej odgovor na upravično pritožbo delavkam, ki so mladost in zdravje v tovarni pustile? Vedite, gospod oficijal, da smo v dvajsetem stoletju in se tudi delavstvo zaveda svojih pravic. V prihodnje dobite krepkejši odpor!

Krvoses kapitalizem.

MOČ DELAVSTVA.

Angleška je bila zadnje dni pozorišče ogromnega delavskega gibanja. Najpreje so stavkali mornarji, za njimi in deloma z njimi vozniki in za temi železničarji. Stavka voznikov in železničarjev je imela svoj izvor v stavki mornarjev. Nekateri posestniki ladij niso hoteli sprejeti nazaj v delo vseh stavkujočih delavcev, vsled tega je nastalo splošno razburjenje in splošna stavka. Okoli 260.000 železničarjev je ustavilo delo, kar je povzročilo ogromno zmešnjavo med prebivalstvom. Pokazala pa se je pri tem moč združenega delavstva napram sedanjim modernim prometnim napravam. Ustavila se je trgovina, primanjkovati je pričelo živil, ker mora Angleška dobivati vsa živila iz naselbin. Mobilizirana je bila armada kakor v vojski, da brani kolodvore in železnico pred upadi stavkujočih. Organizirala se je prostovoljna policija, ki je stražila javna poslopja in banke. Vlada je bila v velikih skrbeh in je storila vse, da se stavka čimprej konča. Delavski odbor je posloval noč in dan. Konečno se je posrečilo soglasje med podjetniki in stavkujočimi. Ustreglo se je delavstvu. Tako je končana ena največjih stavk na svetu z zmago delavstva. Kakor poročajo listi, so imeli stavkujoči na razpolago nad 11 milijonov kron. S tem bi bili vztrajali kake tri do štiri tedne, kar bi seveda na noben način ne moglo prenesti prebivalstvo. Podjetniki bi bili prisiljeni kapitulirati, ker bi jih prisililo ljudstvo in vlada, zaradi pomanjkanja živil in dela v raznih drugih podjetjih. Ta ogromna svota pa kaže, da angleško delavstvo ni organizirano na socialnodemokratski podlagi in načinu in da ga ne vodi socialnodemokratski prijatelj kapitalizma. Zato pa je tudi celemu svetu pokazalo možato svojo moč in solidarnost ter doseglo častne uspehe.

Argentinsko meso. Zadnje državnozbornske volitve je vodila socialna demokracija in takozvani »frazin« po mestih v znamenju argentinskih bikov. Draginja mesa je bil »šlager« na Dunaju in drugih mestih. Obetali so volivcem, da odpro vse meje uvozu mesa, ako bodo oni izvoljeni. Draginja

živil bo ponehala, stanovanj bo dovolj, plače delavstvu in uradništvu se bodo znatno izboljšale, tako da ne bode nič več skrbji za življenje. Zabavljali so na krščanske socialiste, češ, da so največji škodljivci ljudstva. Dr. Weiskirchner se je kot trgovinski minister zvezal z ogrsko vlado, napravil neko tajno pogodbo, po kateri je Avstrija vezana glede uvoza mesa itd. Tako so lagali na vse pretege, kakor da bi imeli »od štuka«. Dunajski »špisar« jim je šel na lim in socialna demokracija ima po volitvah večino dunajskih mandatov. Seveda je bilo treba pokazati gospodi, kaj zna. V državni zbornici so zahtevali neomejeni uvoz mesa, kar pa je zbornica z veliko večino odklonila, socialni demokratje in frajzin pa so s tem res pokazali, kaj znajo. Vlada je imela preje sklep poslanske zbornice, ki je naročal vladi po potrebi za nedoločen čas uvažati argentinsko meso. Socialna demokracija pa je povzročila razveljavo tega sklepa. Seveda se je po Zajčevem predlogu to nekoliko popravilo, toda moralno je bil ves frajzin poražen. Socialna demokracija je menila, da bode poslanska zbornica plesala njih iz demagogije in strankarstva igrano »vižo«, pa so se gospodje zmotili. Opaža pa se tudi, da je po državnozbornskih volitvah dobilo moderno »roparstvo« večji pogum. Podražil se je brez vzroka vsled kartela sladkornih tovarn sladkor. Podrajuje se premog, stanovanja in razni izdelki potrebni za življenje. Šikan glede stanovanj še ni bilo po mestih nikdar toliko kot sedaj. In kako tudi ne?

Saj n. pr. na Dunaju poslanec Schuhmajer in drugi vendar ne morejo nastopati proti svojim kapitalističnim volilcem. Zato ti s prebivalstvom uganjajo razne burke in mečejo stanovalce, ki imajo otroke, na cesto, četudi so sposobni plačevati najemnino. Socialna demokracija in frajzin delata pod enim klobukom za industrijski kapitalizem ter skušata uničiti najpotrebnejšega pridelovalca živil — kmeta. S tem pa škodujeta pred vsem delavcem. Industrija odjemlje kmetijstvu ogromno delavnih moči, ki so odtegnjene pridelovanju živil, vsled tega se polje slabše obdela, redi manj živine in posledica vsega je manj pridelkov in več ljudi, ki živijo potrebujejo, ne da bi ga pridelovali. V tem oziru brani industrijski velekapitalizem je zlobnost. Industrija naj skrbi sama za svoje delavce s tem, da jim da toliko plače, da bodo draginjo živil mogli zmagovati. Pomanjkanju živil v resnici in posebno tudi mesa ne primanjkuje. Na Dunaju in tudi drugod ljudstvo ni maralo kupovati argentinskega mesa in je istega preostajalo v izobilju. V Gradcu je občinska uprava naravnost odpovedala to meso za poletni čas. To dokazuje, da je vpitje po argentinskem mesu pred vsem agitacijsko sredstvo političnih klovnov in zapeljivcev. Sicer je pa uvoz tujezemskega mesta odvisen od dovoljenja ogrskega vlade vsled pogodbe iz leta 1911. Pogodba velja za oba dela enako, torej v takem slučaju tudi naša vlada Ogrom lahko prepove tak uvoz. Ko bi imeli industrijski kapitalisti in njih varovanci in zavezniki socialni demokratje res voljo odpraviti draginjo mesa, potem bi dali delavcem take plače, da bi zadostovale za življenje. Toda ne kapitalisti in ne socialni demokratje nimajo v tem oziru dobre volje in zato mora trpeti delavstvo, dokler ne spregleda. Draginja je sad kapitalistične spekulacije in tej je treba stopiti na rep. Kdor tega noče videti in zavaja delavstvo na druge misli, ne dela pošteno in ne bo re-

šil delavstva draginje. Demagoško vpitje in obetanje ne bode trpelo dolgo, potem pa pride politični »maček«. Naše mnenje pa je: industrija, skrbi za tvoje ljudi pošteno!

Na c. kr. državno ravnateljstvo v Trstu? Čuvaji na bohinjski progi delajo po 18 ur, odmora imajo le 12 ur. Pri tem mora tak čuvaj-siromak pregledati večkrat po dva kilometra. Če se hoče oddaljiti od čuvajnice, mora prositi 48 ur preje, nazadnje mu pa še ne dovoli. Pri teh razmerah je nujno potreben počitka in obračamo se do ravnateljstva, da dovoli tem uslužbencem primeren dopust, ki ga tako krvavo rabijo.

Z lastnimi močmi.

Posebni vlak v Bistrico—Bohinjsko jezero, katerega priredi katol. slov. izobraževalno društvo Vič-Glince dne 3. septembra t. l., bo vozil po sledečem voznom redu: Odhod iz Ljubljane (Šiška) drž. kol. ob 5. uri 20 minut zjutraj, odhod iz Vižmarje ob 5. uri 29 minut zjutraj, prihod v Bohinjsko Bistrico ob 8. uri 2 min. zjutraj. Povratek iz Bistrice ob 6. uri zvečer, prihod v Vižmarje ob 8. uri 20 minut zvečer, prihod v Ljubljano ob 8. uri 29 minut zvečer. Vožnja cena za tje in nazaj velja 3 K 80 h. Za izletnike se bo darovala sveta maša okrog 10. ure pri Sv. Duhu ob Bohinjskem jezeru, po cerkvenem pravilu kratek odmor, nato odhod k izviru Savice, od tam pa nazaj v Srednjo vas. Natančnejša pojasnila bomo objavili še tekom prihodnje številke Kdor se žel. pridružiti temu izletu, naj se prijavi najkasneje do nedelje, 28. avgusta, do 7. ure zvečer. Prijavit se je ali v Ljubljani v I. delavskem konzumu, Kongresni trg, ali pa na Viču v župnišću in pa pri tajniku društva gosp. Franu Gorjup, delovodji tobačne tovarne. Na to ugodno priliko si ceno ogledati del bisera Gorenjske, opozarjamo vse naše somišljenike v Ljubljani in okolici, kakor tudi okoličanska izobraževalna društva.

Jesenice. Krščanskosocialne organizacije prirede skupno romanje dne 3. septembra na Koroško k Gospej Sveti. Prihodnji teden naj se oglasijo vsi tisti, ki se mislijo udeležiti tega romanja pri društvenih predsednikih. Vožnja bode znižana.

Sava. Odbor Strokovnega društva izreka s tem najtoplejšo zahvalo vsem, ki so kakorkoli pripomogli k veselici dne 6. avgusta. Pred vsem pa slavnemu godbenemu odboru, godcem, darovalcem raznih dobikov ter vsem, ki so pri delu pomagali, da se je veselica tako lepo izvršila.

Sava. Socialni demokratje po tovarni razširjajo take laži, da se že vsakemu gnjus, če le nima zaplankanih ušes in oči. Lažejo, da sta Nikolaj Bernard in Simon Bertonec glasovala in popisala za spremembo pravil bratovske skladnice leta 1991. Samo en stavek v dokaz njih laži. Bernard je bil izvoljen leta 1991 v načelstvo bratovske skladnice, pravila so bila pa izdana l. 1992. Bertonec je bil pa v načelstvo izvoljen šele leta 1909. Takrat, ko so se pa pravila spremenila, ni bilo zraven klerikalcev. Delalo se je pa tako, da je bil en član načelstva iz Hrušice podpisan, ki še pisati ni znal in ni vedel za to. Izdalo se je v taki pisavi, da je bilo veliko izpuščenega, ali se pa ni moglo čitati. Zato se ni vedelo, kako se bodo pravila spremenila. To se tudi še danes lahko zgodi. Vpelje naj se pa državno zavarovanje ter po tem zakonu vrede bratovske skladnice ali pa priklopijo zraven. Potem bodo pravične izpremembe, ker jih bodo spreminjali ljudski zastopniki, ne pa delodajalci.

Šturje-Ajdovščina. Odločno, brez strahu se razvija naša skupina J. S. Z. med predilniškim in drugim delavstvom. Vsak teden se oglašava vedno več novih članov in članic, sploh med delavstvom je vedno več zanimanja za J. S. Z. To kaže, da bo v kratkem zmagala in tako rešila svojo nalogo. Da! In to že čutijo narodno-delavski organizatorji, do bodo ostali počasi sami brez vsake moči, brez vsakega vpliva, da zdaj se bodo izpolnile besede Jakliča, ustanovitelja N. D. O. na predlanskem izletu v Ajdovščino, »da kmalu bo hudič vzel organizacijo. To bi se tudi že zdavnaj izpolnilo, ko bi ne podpirala vsega liberalna inteligenca. Da, nazadnje kaže to, da so že izdajali dvojno glasilo N. D. O. in tudi obojno je šlo rakom žvižgat. Zdaj mislim, da imajo za svoje glasilo tržaško »Edinost«, pri kateri se potolažijo in »Jutru«, v katerem dobijo mnogo gradiva za zabavljanje čez vse, kar je še pošteno. Ali delavstvo vse to molče opazuje in sodi,

Mlada barona so te besede zelo dolgočasile.

»Nauke jutri,« klikneta oba hkrati, »teh imava vedno obilo, sedaj pa rajši zapojmo, to je mnogo prijetnejše!«

In zadoneli so burni glasovi vesele pesmi, dokler se niso poizgubili po dolgem odmevu med divjim drevesnim šumenjem. Dasi je bil to odmev vesele pesmi, zdel se je vendar otožen, vesele napeve je spremenil bučeči gozd v žalostinke, v mili stok — —

In zdrznila sta se oba mladeniča — —

Njihova pesem se je vedno bolj slabila, potihavala, srce jima je upadlo in se streslo tam v najglobljih globinah . . . kajti v njihovem refrenu je odgovoril otožni, zamolkli glas ponočne uharice, ki jej tema ni mogla zatisniti velikih, svetlih oči — —

»Bog nas varuj!« vzdihne starec, ki je slutil, da to ne pomeni nič dobrega. »Molimo, otroka moja; molitev nam je dal Bog kot najboljšo serdstvo proti strahu.«

»He, tebi starec, ki si kot boječ otrok v srebrnih kodrih, tebi pač; a najina meča iz

jakega jekla izdata pač toliko kot tvoja molitev, če ne še več . . .«

Rekši izpodbodeta konja s svetlimi ostrogami in urno zdirjata naprej po temni goščavi, po negotovem potu — —

Nevoljen nad tako predrznostjo in toliko brezbožnostjo mrmra starec natihoma nerazločne besede ter nadaljuje zamišljeno svojo pot. Izpod vojaške suknje pa potegne molek, ki so že davni njegovi pradedje molili nanj, ter mu ga zapustili kot drag spomin.

»Tudi roki, ki je vajena ostrega meča,« šepče starec sam s seboj, »pristoja kaj lepo ta Marijin venec. Dočim podere meč očitnega sovražnika in nam pribori časno zmago, zmaga rožni venec kletega sovražnika človeškega rodu sploh ter nam nakloni sijaj nebeškega zmagoslavja — —«

(Dalje.)

ne bo se dalo izpeljati na led, če tudi zavla-
da še hujši terorizem. Glavna opora N. D. O.
je konsumna zadruga, s katero se bahajo,
kakšen dobiček imajo in koliko članov šteje
zadruga, da bi zvalili še druge na lim, govo-
re o 100 članih, v resnici jih pa je blizu 80
in od teh polovica naših somišljenikov.
Vprašamo, kje se pa vidi kaj storjenega
med delavstvom N. D. O. Zakaj pa kažejo,
kaj so dobrega storili za delavstvo? Prazen
nič! To morejo pokazati. Škodo so pa nare-
dili z marsikaterim korakom, samo en slu-
čaj navedemo: Letos 1. maja so si zbrali svoj
praznik s programom zjutraj sveta maša,
popoldne »ples in pitje«. To naj bi se vršilo
v Šturiji radi dveh stvari: prvič v odboru
je gostilničar, zato dajmo njemu naš zasu-
žek, drugič: v Šturiji je vse klerikalno, mo-
ramo s tem prodreti napredno. Ali vraga!
Zgodilo se je vse drugače, vlada prepove v
Šturiji vse prireditve, vršila se je potem v
napredni Ajdovščini in tam se je vse posre-
čilo. Ali g. odbornik gostilničar je bil po-
tem osmojen. Gotovo tega dne ne zabijo
nikoli, kako so pili, plesali in reševali soci-
alno vprašanje. Kdo je pa vse to plačal?
Delavci sami, brez razlike in brez vpraša-
nja, si bil navzoč ali ne! Si plesal ali ne! Ka-
ko to? K ravnateljstvu predilnice so šli za-
stopniki N. D. O. in tamkaj dosegli prost dan,
da se je predilnica ustavila in povrh so do-
bili 100 kron nagrade za godbo pri veselici.
Ta čas je ravno predilnica stala in se ni de-
lalo dva dni v tednu, delavci so vendar do-
bili polovico plače. Ravno na ta dan pa so
bili delavci doma in bi se lahko vendar
udeležili prireditve, so proglasili praznik
in ravnatelj ni delavcem dal plače. Dobro
delo! Ako računamo, delavcev je okrog 580
in odvzeto poldnevno plačo eden z drugim
po 1 K, bi skupaj znašalo 500 K, za godbo
so dolžili 100 K in je ostalo ravnateljju 400
kron dobička. Nato si moramo misliti, kako
je zašumelo po predilnici! Tako delajo mo-
dre in nezmotljive glave.

Iz Tržiča. Nedelja, 20. t. m. je bila za
društvo sv. Jožefa jako imeniten dan. Ta
dan je bilo javno predavanje ob 11. uri do-
poludne in ob 4. uri popoldne; oba preda-
vanja sta bila jako dobro obiskana. Na teh
predavanjih je govoril visokošolec gospod
Mohorč o državi in davkih tako poljudno
in razumljivo, da ga je prav lahko vsak raz-
umel. Zeleti bi bilo le, da bi se priredilo še
več takih podučnih predavanj, da bi tukaj-
šnje delavstvo spoznalo, kako je z državo in
davki in tako ne verjelo vsakemu sleparju.
Ravno ta dan zvečer ob 8. uri so tukajšnji
gg. dijaki priredili prekrasno igro »Cvetlica
Orleanska ali sv. Vid«; ta igra je tako lepa
in poleg tega je bila tako lepo igrana, da je
malokatero oko ostalo suho. Naval občin-
stva je bil tak, da je bila dvorana veliko
premajhna; v drugič bomo morali z dvorano
tako narediti, kakor Ribenčanje s cerkvijo,
potem bomo šele zamogli občinstvu ustreči.

Iz Tržiča. Tržiški Orel priredi v nedeljo
dne 24. avgusta izlet čez Ljubelj v »Podgo-
ro«. Če se komu poizljubi malo pogledati
čez Ljubelj, pa naj se nam pridruži. Odhod
iz Tržiča bo zjutraj ob tretji uri. — Kako
kuhajo naši socialni demokratje politiko?
Naši glavni mokraški politiki se spravijo
zvečer v gostilno Šolar, p. d. h. Gašperinu,
tam začnejo politizirati, da je čudno. Vse
stvari na dan izvelejo: farje, davke, dragi-
njo, šolo, državo, deželo, občino itd., to vse
se melje, rešeta, tolče notri do pozne noči.
To premleto tvarino potem puste tam v go-
stilni, da se praži. Drugi večer pridejo zopei
skupaj in začno to godljo mešati, kakor Lan
polento, potem jo zopet postavijo, da se 18
ur pokuha. To se ponavlja večer za večerom,
seveda ob začetku večera gre bolj mirno,
ali proti koncu večera pa se že vse vre in
kipi. Ko bi kak tujec po naključju naletel
na te kuharje, bi gotovo rekel: ko ti delavci
pridejo v tovarno, bodo pa vse preobrnili.
Toda prijatelj, le počali, to gre vse drugače:
ko pridejo ti mogočni kuharji mokraške po-
litike v tovarno, pa postanejo naenkrat to-
varniški policisti. Na vse strani gledajo, ka-
ko se kak delavec obnaša. Tam kje bi se za-
res moglo kaj delavcu pomagati in kjer bi
se moralo kaj govoriti, pa njih politika kar
naenkrat smukne v hlače, kar naenkrat po-
stanejo ponižni, bogaboječji, klečeči, nič hu-
dega želeči sluga. Ko pridejo zopet h Gašpe-
rinu, pa zopet vpijejo: mi se za delavca po-
tegujemo, mi bomo delavcu pomagali. V to-
varni imajo pa zopet politiko v hlačah. Ne-
kateri hudomušni ljudje pravijo, da jim
zato tako hitro v hlače skoči, ker je kuhana
pri alkoholu. Pa naj bo kakor hoče, končam,
ker se bojim, da bi gospod urednik ne re-

kel: Stoj prijatelj, da bodo še drugi imeli kaj
prostora v »Naši Moči«!

Idrija. Liberalnih nebes po Ganglovem
vzorcju noče biti. Vsi konsternirani, da se
Idrija na Ganglov predlog v deželni zboru
ni od Kranjske odcepila in v »liberalno-
nebeško republiko« spremenila, objavili so
liberalci v »Narodu« celo vrsto jeremijad,
kjer tako jasno (!) dokazujejo, kako so ho-
teli Idrijčane pod svoje svobodomiselne pe-
ruti spraviti in jih liberalno-srečne storiti
— a ti niso hoteli. Propadli liberalci pravijo,
da v političnem oziru ne bode sedanja vla-
da v Idriji v korist mestu in prebivalcem.
Ali je bila morda liberalna politika še kedaj
v kako korist? Da, ravno zato, ker ni bila,
je morala drugi politiki prostor narediti.
Prav nič ne maramo za tako politiko, ki je
diskreditirala na najvišjih inštancah Idrijo
in njene prebivalce; ne maramo za tako po-
litiko, ki je vrгла Idrijo v grozne dolgove;
ne maramo zanjo, ker pravi, da je svobodo-
miselna, v resnici pa ni trohice svobode na
njej; ne maramo za tako politiko, ki pravi
meni groš, tebi knof, za politiko, ki je le
patentiranim liberalcem v korist, drugim pa
v škodo; ne maramo za politiko, ki se hoče
vedno s sodnijo preklati, da potem vselej
sramotno propade; ne maramo za tako po-
litiko, ki še enega stranišča ne zna pravilno
postaviti ter ga mora napol zgrajenega zo-
pet podreti; politiko, ki ima v cestnih zade-
vah tako žalostno preteklost; ne maramo za
politiko, ki ne spoštuje čuta posameznika,
ne ljudske volje, ne višje oblasti, politiko, ki
prireja drugače mislečim škandale in za-
sramovanje, politiko, ki pod krinko delav-
skih interes vse mogoče obeta, zvestim
uslužbencem pa tako sramotno odpravnino
daje, politiko, ki se hoče vedno tožariti, dru-
gim pa vsako pravico do pritožbe odreka,
tako žalostne liberalne politike ne maramo
in je nočemo, mi hočemo zdravo gospodar-
sko politiko in to bomo izvojevali v korist in
čast občine in prebivalstva. Liberalcem pa
prav iz srca privoščimo njih hvalisano po-
litiko in jim nismo prav nič »fovš« zanjo.

Vun z našimi pravicami!

Iz Idrije. Vodo imamo napeljana iz hri-
bov, studenci so dovolj močni in če bi vodo
zmerno rabili, bi je imeli Idrijčani v nižini
in višini dovolj. Vsled potratnosti onih, ki
so v nižini, je pa višje stanujočim čisto
zmanjkaj, zlasti sedaj ob času suše. Z vodo
iz vodovoda perejo perilo, jo rabijo za ko-
panje in pustijo lahkomišljeno pipe odprte.
Zato je imel prav občinski odbornik, ki je
predlagal, da naj se vzamejo tistim vse pra-
vice do vode, pri komur se bo dobilo pipo
brez porabe odprto. Seveda bi take odločne
odredbe provzročile mnogo vpitja, a to ni-
kakor ne gre, da bi vsled komodnosti neka-
terih trpeli revni sloji. Kdor hoče prati, naj
gre na določeno mesto in za kopanje je v
Idriji tudi dovolj priložnosti.

Jesenice. Ker še ni utihnila lajna naših
sodrugov o stanovanjih s premoženjem bra-
tovski skladnice, moramo vsemu delavstvu
javiti, da ta lajna »fovš« poje. Poglejmo in
poslušajmo. Pravijo, da bo 70 cenenih sta-
novanj. Mi jim ne verjamemo, zato raču-
najmo. 70 stanovanj po 20 kron mesečno je
letno 16.800 kron. Ako odračunamo le en od-
stotek od 200.000 kron za amortizacijo, nam-
reč 2000 kron, dalje davke in popravila naj-
manj 6700 kron proč, ostane čisti donos 8100
kron. A 200.000 kron po 4¼ odstotka nosi
letno 10.615 kron, a 20kronska stanovanja
pa nosijo le 8100 kron. Mi smo nalašč raču-
nali po 20 kron stanovanja, pa se še ne
obrestuje po 4¼ odstotka, ker bo pa pro-
račun prekoračen, pa za amortizacijo nič ne
ostane. Ali pa sodrugi garantirate, da bo
tovarna čez sto let v tem stanju, kot je da-
nes? Poglejte hiše na Senožecah, kako se
obrestujejo, ki so se zidale ob času, ko je
stavba stala polovico manj kot danes. Naši
kunštni socialni demokratje pa trdijo, da se
bo obrestovalo in stanovanja bodo ceno. Pa
hvala Bogu, ta »fovš« lajna bo godla le do
občinskih volitev. S tem še love nezavedne-
že. Po volitvah bodo pa tiho o 70 cenenih
stanovanjih. Nikar pa naj Schlesinger in
Co. ne misli, da bo zaradi tega ravno nje
vsak volil. Mi že zanaprej odločno povdar-
jamo, da smo za stavbinsko društvo, ker je
že to nekaj vredno, ker od malih hišic ni
davka. Mi bomo pa za to tudi po občinskih
volitvah delovali.

Okno v svet.

Katoliški shod v Olomucu. V Olomucu
na Moravi se je vršil v dneih od 12. do 15.
t. m. veliki čehoslovanski katoliški shod.
Vršil se je naravnost veličastno. V soboto,
dne 12. t. m., zvečer je bila otvoritvena seja,
pri kateri je bilo navzočih pet škofov. Kne-
zonadškof dr. Bauer je govoril pozdravni
govor, nakar se je volilo predsedstvo. Pred-
sednikom je bil izvoljen poslanec Hruban.
Odposlala se je udanostna izjava sv. očetu
v Rim, dalje cesarju in prestolonasledniku.
V nedeljo dopoldne je bila slovesna sveta
maša, popoldne pa veličastni spreved, kate-
rega se je udeležilo nad 20.000 ljudi. Poseb-
no pozornost so zbudili naši Orli, ki so v
sprevedu korakali za zastavo krščansko-so-
cialne zveze. Bili so povsodi povod navduše-
nih ovacij. Shoda so se udeležili Slovenci
po deputaciji štirinajstih članov. Bili so to:
Orli, visokošolci in poslanec Gostinčar. Po
sprevedu, ki se je vkljub vsem intrigam vr-
šil v celem obsegu, so se pričela razna zbo-
rovanja. Ta shod je pokazal, da na Moravi
katoliška misel raste in se lepo razcvita.

Slov. katoliško dijaštvo ima svoj sesta-
nek v Domžalah dne 26. in 27. avgusta t. l.
v prostorih »Društvenega doma«. — Spored:
V soboto, dne 26. avgusta: Dopoldne ob pol
10. uri občni zbor »Slov. dijaške zveze«.
Popoldne ob 3. uri vzporedna zborovanja
odsekov: a) literarnega, b) organizacijskih,
c) obrambnih. Zvečer ob 8. uri pozdravni
večer. — V nedeljo, dne 27. avgusta: Dopol-
dne ob pol 9. uri sv. maša. Ob pol 10. uri
zborovanje abiturientov: 1. Apologetika in
dijaštvo. (Abit. Janko Fabjan, Ljubljana.)
2. Dijaštvo in socialno delo. (Abit. Drago
Arlič, Maribor.) 3. Moderna glasba na Slo-
venskem. (Abit. Maks Jovan, Ljubljana.)
Popoldne ob pol 4. uri igra: Anton Medved,
»Za pravdo in srce«. Po igri veselica z godbo
sl. domžalskega orkestra in petjem. — Obilo
uspeha!

Režiserski tečaj. »Ljudski oder« v Ljub-
ljani priredi na novem odru v »Ljudskem
domu« v dne 24., 15., 16. septembra t. l. tri-
dneven kurz za podeželne režiserje, vodi-
telje iger in najboljše igralce in igralke na-
ših društev. V tem kurzu se bo podalo ude-
ležencem vse, kar je treba, da igra uspe, bo-
disi glede študiranja igre, ali režije, **zidave**
odra, kostumov, porabe **kulis**, lišpanja itd.
Vse kar se bo teoretično razpravljalo, se
bode tudi praktično pokazalo. Tečaj se vrši
pod vodstvom strokovnjakov in je brezpla-
čen. Vsak udeleženec mora imeti po en iztis
dr. Krekove igre »Tri sestre« in mora še
preden pride v Ljubljano, znati eno ulogo,
naj bo že katerokoli te igre. Pristop ima
vsak član in vsaka članica vseh naših dru-
štev, ki so učlanjena v S. K. S. Z. Od posa-
meznih društev se lahko oglasi do pet igral-
cev. Ker je število udeležencev omejeno, se
bo oziralo to pot na tiste, ki se bodo preje
prijavili, in sicer v tistem redu, v katerem
se bodo priglasili. Prijave je pošiljati naj-
kasneje do 4. septembra edino le na naslov
»Ljudski oder« v Ljubljani. Pri priglasitvi
naj se vpiše krstno in rodbinsko ime, rojst-
no leto, kraj rojstva in eventuelno šolsko iz-
obrazbo. Udeležencem se bo poskrbelo v
Ljubljani za ceno stanovanje in dobro ce-
neno hrano. — Dr. Jan. Ev. Krek, tč. pred-
sednik S. K. S. Z. — Luka Smolnikar, tč.
predsednik »Ljudskega odra«.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

A. ŽIBERT

-- LJUBLJANA --

PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO

ZALOGO ČEVLJEV

DOMAČEGA IZDELKA.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8

priljublje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4½%** brez
po odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip
Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:**
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; **Anton Kobl**, posest. in trg., Breg
pri Borovni; **Karol Kauschegg**, veleposest.
v Ljubljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v
v Ljubljani; **Ivan Kregar**, svetnik trg. in
obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran
Leskovic**, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.; **Karol
Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Simetelka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veselih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani
delničar in zas. opnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Biel in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti.
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znanl in pri-
poročljivl domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ M^r. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporočata sledeča zdravila:

Balsam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spešujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Sladin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica
30 vin.
Posiljalni prašek, proti ognj-
vanju otrok in proti potenju
nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spešujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno pri-
moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 krono 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**

domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Stefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKA
POSOJILNICA“ nasproti gostilni pri „FIGOVCU“.

IVAN JAK in SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

